

ประวัติศาสตร์การเมืองท้องถิ่น :

กรณีศึกษาเทศบาลเมืองศรีสะเกษ พ.ศ. 2523-2550¹

History of Local Politics: A Case Study of Sisaket Municipality, 1980-2007

วสนัญญา ฉายากุล / Phanniga Chayakul

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อตอบคำถามสำคัญเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การเมืองท้องถิ่นของเทศบาลเมืองศรีสะเกษ 3 ประการ คือ ประการแรก จำนวนและการก่อตั้งของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลเมืองศรีสะเกษ ประการที่สอง รูปแบบและวิธีการการต่อสู้และแข่งขันของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลเมืองศรีสะเกษ และประการที่สาม ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มการเมืองท้องถิ่นที่มีบทบาทโดดเด่นสามารถรักษาฐานอำนาจในเทศบาลเมืองศรีสะเกษได้อย่างยาวนาน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลเมืองศรีสะเกษกลุ่มแรกๆ ตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2523 ซึ่งประกอบไปด้วย กลุ่มหมอแพงและกลุ่มมิตรประชา หลังจากนั้นเป็นระยะเวลาจนถึง 15 ปี จึงได้มีการตั้งกลุ่มการเมืองท้องถิ่นอื่นๆ ขึ้นมาเพื่อต่อสู้และแข่งขันในการเข้ามาบริหารงานเทศบาลเมืองศรีสะเกษ ได้แก่ กลุ่มรักศรีสะเกษ กลุ่มพลังมวลชน และกลุ่มลูกแม่ศรีปี 2000 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่า “กลุ่มมิตรประชา” คือ กลุ่มการเมืองท้องถิ่นที่มีบทบาทโดดเด่นและผูกขาดอำนาจการบริหารเทศบาลเมืองศรีสะเกษมาตั้งแต่ พ.ศ. 2526 สำหรับปัจจัยที่ทำให้กลุ่มการเมืองท้องถิ่นที่มีบทบาทโดดเด่นสามารถรักษาฐานอำนาจในเทศบาลเมืองศรีสะเกษได้อย่างยาวนานนั้น ประกอบไปด้วย 3 ปัจจัยสำคัญ คือ 1) ความเข้มแข็งของกลุ่มที่เกิดจากตัวผู้นำกลุ่ม 2) ความเข้มแข็งที่เกิดจากการประสานผลประโยชน์กับตระกูลอื่นและการดึงผู้สมัครอิสระที่มีความโดดเด่นให้เข้ามาอยู่ในสังกัดของกลุ่ม และ 3) การสร้างและวางรากฐานทางการเมืองไว้ได้อย่างมั่นคงและยาวนาน

คำสำคัญ: การเมืองท้องถิ่น เทศบาลเมืองศรีสะเกษ

¹ บทความนี้มาจากงานวิจัยเรื่องตระกูลการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดศรีสะเกษ: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองศรีสะเกษ พ.ศ. 2526-2550 โดยได้รับเงินสนับสนุนจากงบประมาณรายได้ ประจำปี 2553 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Abstract

This article attempts to answer the following key questions relating to the history of local politics of Sisaket Municipality. How many political cliques are there in the municipality? When were they formed? How do these groups compete and to what extent; and finally, what determines their long-lasting influence in the Sisaket municipal area? The study found that the first political groups in Sisaket were established in 1980. They included Mor Pang and Mitpracha. Fifteen years later, more groups were formed to compete in the administration of Sisaket Municipality; these were Rak Sisaket, Palang Muanchon, and Luk Maesi 2000. However, since 1983, Mitpracha has dominated the political scene. Its continuing influence and persisting political power can be traced to three main factors: 1) the strength of the group's leaders, 2) amenable negotiations with influential families in the municipality and their ability to manipulate prominent non-aligned local politicians to join their group, and 3) their roles in creating and laying a firm political foundation which has successfully kept them securely in power.

Keywords: Local politics, Sisaket Municipality

บทนำ

“ประวัติศาสตร์การเมือง” เป็นหัวข้อการศึกษาวิจัยหัวข้อหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจในการศึกษาอยู่เสมอตั้งแต่เห็นได้จากหนังสือ งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ จำนวนมากที่ถูกผลิตหรือเขียนขึ้นมาเพื่อตอบประเด็นปัญหาต่างๆ เช่น ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และธำรงค์ศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์ เรื่อง ปรีดี พนมยงค์ และ 4 รัฐมนตรีอีสาน+1 (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และธำรงค์ศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, 2544) ทักษิณ เจลิมเตียรณ เรื่อง การเมืองระบบพ่อขุนอุปถัมภ์แบบเผด็จการ (ทักษิณ เจลิมเตียรณ, 2552) สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ เรื่อง ขบวนการเสรีไทยกับความขัดแย้งทางการเมืองภายใน ประเทศระหว่าง พ.ศ. 2481-2492 (สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ, 2535) สุชาชัย ยิ้มประเสริฐ เรื่อง การเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ต่อต้านรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม (พ.ศ. 2491-2500) วิทยานิพนธ์มหบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยปี พ.ศ. 2532 (สุชาชัย ยิ้มประเสริฐ, 2532) เอกสารชุดนี้

เป็นการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์การเมืองระดับชาติช่วงปี 2476-2500 โดยมีตัวละครเด่นเรื่องที่สำคัญ คือ ปรีดี พนมยงค์และผู้ให้การสนับสนุนจอมพลป. พิบูลสงคราม จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีเอกสารอีกกลุ่มหนึ่งที่สนใจศึกษาเรื่องราวที่ไม่ใช่ประวัติศาสตร์การเมืองระดับชาติโดยตรงซึ่งถ้าพิจารณาจากหัวข้อของเอกสารงานวิจัยกลุ่มนี้ อาจกล่าวได้ว่าเน้นไปที่การศึกษาเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นหลัก โดยพื้นที่การศึกษาที่ได้รับความสนใจมากที่สุดคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และรองลงมาคือพื้นที่บริเวณภาคใต้ ตัวอย่างของงานศึกษาวิจัยในประเด็นดังกล่าว เช่น ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์ “การรวมกลุ่มทางการเมืองของ “ส.ส. อีสาน” พ.ศ. 2476-2494” วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยปี พ.ศ. 2543 (ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์, 2543) อติเรก บุญคง เรื่อง บทบาทของขบวนการเสรีไทยสายอีสานและบทบาททางการเมืองของสมาชิกหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 พ.ศ. 2484-2495 วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามปี พ.ศ. 2536 (อติเรก บุญคง, 2536) รัชพันธ์ ไชยสุวรรณ เรื่อง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภาคใต้ พ.ศ. 2512-2535 วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มหาวิทยาลัยศิลปากรปี พ.ศ. 2547 (รัชพันธ์ ไชยสุวรรณ, 2547)

จากเอกสารงานวิจัยข้างต้นที่ยกตัวอย่างมาทั้งหมดนั้น จะเห็นได้ว่าหัวข้อและประเด็นการศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาประวัติศาสตร์การเมืองระดับชาติและถึงแม้จะมีการศึกษาวิจัยในเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ชาติโดยตรงแต่ตัวละครที่ถูกนำมาศึกษาคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็มีความสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์การเมืองชาติอย่างแยกไม่ออก ดังนั้นลักษณะของการศึกษาเรื่อง “ประวัติศาสตร์การเมือง” จึงยังคงวนเวียนอยู่ในสภาพของระดับชาติเช่นเดิม

ลักษณะการศึกษา “ประวัติศาสตร์การเมือง” ดังกล่าวข้างต้นนี้ ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าควรจะมีการศึกษาประวัติศาสตร์การเมืองที่มีความใกล้ชิดและส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ เพิ่มมากขึ้น ซึ่งหัวข้อหนึ่งที่ผู้วิจัยสนใจได้แก่ ประวัติศาสตร์การเมืองท้องถิ่นที่มุ่งเน้นไปที่เทศบาล โดยจากการ

สำรวจเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นในระดับเทศบาลแล้ว จะพบว่า มีผู้ให้ความสนใจศึกษาในประเด็นดังกล่าวอยู่บ้าง ส่วนมากจะเป็นงานของนักวิชาการ และนักศึกษาในสาขาวิชารัฐศาสตร์และประวัติศาสตร์เป็นหลัก อาทิ ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ เรื่อง การเมืองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองมหาสารคาม พ.ศ. 2511-2528 (ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ, 2530) สุรเชษฐ์ เนียมทัง เรื่อง ลักษณะและพัฒนาการของกลุ่ม การเมืองท้องถิ่นเทศบาลนครเชียงใหม่ ระหว่าง พ.ศ. 2517-2537 (สุรเชษฐ์ เนียมทัง, 2538) พิษณุ วัตตุ เรื่อง การแข่งขันเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองมหาสารคาม พ.ศ. 2528-2533 (พิษณุ วัตตุ, 2539) ประชาวิทย์ สุวรรณภักดี เรื่อง การเปลี่ยนแปลง การเมืองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมือง มหาสารคาม พ.ศ. 2539 (ประชาวิทย์ สุวรรณภักดี, 2540) รัตติกาล หินแก้ว ความเปลี่ยนแปลงของการเมือง : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลป่าสัก อำเภอมือ จังหวัดลำพูน (พ.ศ. 2533-ปัจจุบัน) (รัตติกาล หินแก้ว, 2551)

จากตัวอย่างของการสำรวจเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่น ในระดับเทศบาลในข้างต้น ทำให้เห็นว่าประเด็นเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นระดับ เทศบาล โดยเฉพาะในสาขาวิชาประวัติศาสตร์ที่เน้นพื้นที่การศึกษาไปที่ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสานยังมีอยู่ค่อนข้างน้อย จะปรากฏให้เห็นเพียงงาน ของ ทวีศิลป์ สืบวัฒนะและนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อีกเพียงไม่กี่เล่มเท่านั้น ดังนั้นเพื่อเป็นการเติมเต็มและเพิ่มเติมทั้งในส่วนพื้นที่และ องค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์การเมืองท้องถิ่นอีสานบทความวิจัยนี้จึงจะเป็นการ นำเสนอประวัติศาสตร์การเมืองท้องถิ่นในอีกพื้นที่หนึ่งซึ่งอยู่บริเวณอีสานตอนใต้ ได้แก่ เทศบาลเมืองศรีสะเกษ

ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาพื้นที่เทศบาลเมืองศรีสะเกษด้วยเหตุผลพื้นฐานง่าย ๆ คือ ความคุ้นชินในพื้นที่เนื่องจากจังหวัดศรีสะเกษเป็นบ้านเกิดของผู้วิจัย ตามมา ด้วยคำถามง่าย ๆ ที่สงสัยใคร่รู้ซึ่งมีอยู่ในใจมาเป็นเวลานานก็คือ ตั้งแต่จำความได้ เทศบาลเมืองศรีสะเกษก็มีนายกเทศมนตรีที่ชื่อมงคล อังคสกุลเกียรติ² มาโดยตลอด

² นายมงคล อังคสกุลเกียรติ ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น ฉัฐมงคล อังคสกุลเกียรติ ซึ่งการกล่าวถึงบุคคลดังกล่าว ในบทความนี้ต่อไปจะใช้ชื่อนายฉัฐมงคลเพียงชื่อเดียว

ดังนั้นจึงทำให้ผู้วิจัยคิดหาคำตอบว่าเหตุใดนายกเทศมนตรีท่านนี้จึงสามารถนั่งอยู่ในใจประชาชนชาวศรีสะเกษได้เป็นเวลานานหลายสิบปี ซึ่งคำถามข้างต้นก็นำมาสู่การทบทวนวิจัยในครั้งนี้เพื่อค้นหาคำตอบในประเด็นดังกล่าวและพัฒนาไปสู่การตั้งคำถามเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การเมืองท้องถิ่นของเทศบาลเมืองศรีสะเกษอีกหลายต่อหลายคำถาม

เมื่อพิจารณาลึกลงไปในรายละเอียดที่ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนก็จะพบว่าศรีสะเกษเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีการเมืองท้องถิ่นในระดับเทศบาลมีลักษณะเฉพาะ กล่าวคือมีตระกูลการเมืองที่สามารถยึดครองที่นั่งในตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงในสภาเทศบาลได้เป็นระยะเวลายาวนานอยู่เพียงตระกูลเดียวคือตระกูล “อังคสกุลเกียรติ” แต่อย่างไรก็ตามผู้นำของตระกูลอังคสกุลเกียรติก็ได้ดึงเอาตระกูลการเมืองอื่นๆ ที่มีบทบาทสำคัญในจังหวัด เช่น ตระกูลมหาสุวิระชัย มาดำรงตำแหน่งสำคัญในสภาเทศบาลด้วย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ามีลักษณะประสานผลประโยชน์กันอยู่ในตัวอย่างค่อนข้างเด่นชัด

สำหรับระยะเวลาในบทความวิจัยนี้จะเริ่มต้นที่ พ.ศ. 2523 อันเป็นปีแรกที่เทศบาลเมืองศรีสะเกษมีการก่อตั้งกลุ่มการเมืองขึ้นมา และขอบเขตของระยะเวลาในการวิจัยจะสิ้นสุดลงที่ปี พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของการดำรงตำแหน่งนายกมนตรีในสมัยที่ 7

ประเด็นคำถามที่สำคัญของบทความวิจัยนี้ มีอยู่ด้วยกัน 3 ประการ คือ ประการแรก จำนวนและการก่อตั้งของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลเมืองศรีสะเกษ ประการที่สอง รูปแบบและวิธีการต่อสู้และแข่งขันของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลเมืองศรีสะเกษ และประการที่สาม ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มการเมืองท้องถิ่นที่มีบทบาทโดดเด่นสามารถรักษาฐานอำนาจในเทศบาลเมืองศรีสะเกษได้อย่างยาวนาน ซึ่งเมื่อสามารถตอบคำถามข้างต้นได้ในระดับหนึ่ง ผู้วิจัยหวังว่าบทความนี้จะเป็นเครื่องมือชิ้นเล็กๆ ชิ้นหนึ่งที่ช่วยให้องค์ความรู้ในเรื่องประวัติศาสตร์การเมืองท้องถิ่นมีความสมบูรณ์และชัดเจนมากขึ้น

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาจากหลักฐานและเอกสารต่างๆ ดังนี้ 1) สัมภาษณ์บุคคลสำคัญของเทศบาลเมืองศรีสะเกษและประชาชนทั่วไป 2) เอกสารวิชาการ เช่น หนังสือ หรือนานาวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ 3) รายงานการประชุมสภาเทศบาลเมืองศรีสะเกษ

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

กลุ่มการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลเมืองศรีสะเกษตั้งแต่ พ.ศ. 2523-2550

เทศบาลเมืองศรีสะเกษก่อนที่จะมีการแข่งขันในลักษณะของการเลือกตั้งนั้น ตำแหน่งนายกเทศมนตรีจะมาจากแต่งตั้ง จนกระทั่งรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นได้พัฒนาให้ประชาชนมีสิทธิในการออกเสียงเลือกตัวแทนเข้าไปบริหารงานในเทศบาลได้ การเมืองในระดับเทศบาลของจังหวัดศรีสะเกษจึงเริ่มมีการจัดตั้งกลุ่มการเมืองขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2523 เป็นต้นมา โดยมีกลุ่มการเมืองทั้งสิ้น 5 กลุ่มคือ กลุ่มหมอแพง กลุ่มมิตรประชา กลุ่มพลังมวลชน กลุ่มรักศรีสะเกษ และกลุ่มลูกแม่ศรีปี 2000 ตามลำดับ ซึ่งแต่ละกลุ่มมีประวัติความเป็นมาดังนี้

1. **กลุ่มหมอแพง**³ จากการสัมภาษณ์ประชาชนและบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในระดับเทศบาลเมืองศรีสะเกษหลายท่าน ทำให้ทราบว่ากลุ่มการเมืองท้องถิ่นในระดับเทศบาลกลุ่มแรกของจังหวัดศรีสะเกษคือ **กลุ่มหมอแพง** ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ. 2523 หัวหน้ากลุ่มคือ **นายแพงกลางเมือง**หรือที่ประชาชนเรียกติดปากว่า “หมอแพง” นายแพง กลางเมืองไม่ได้

³ ในกรณีของกลุ่ม “หมอแพง” นั้นข้อจำกัดใหญ่ของการศึกษาในครั้งนี้คือ มีข้อมูลค่อนข้างน้อยและข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ก็จะมีเนื้อหาที่ใกล้เคียงกัน ไม่มีความแปลกใหม่หลากหลาย อันเนื่องมาจากไม่มีผู้ใดเขียนบันทึกเรื่องราวหรือเก็บหลักฐานเหล่านี้ไว้และทุกคนมีความคิดเห็นว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นในลักษณะนี้ คงจะไม่มีผู้ใดให้ความสนใจในศีกษาวิจัย ดังนั้นข้อมูลที่ได้จึงค่อนข้างน้อยและเลื่อนลางไปตามกาลเวลา เพราะฉะนั้นในบางประเด็นจึงเป็นการสันนิษฐานตามความน่าจะเป็นของผู้วิจัยเอง แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับฐานของข้อมูลสัมภาษณ์เป็นสำคัญ

จบการศึกษาทางด้านการศึกษาแต่อย่างใด โดยอาชีพพื้นเพก่อนมาเปิดคลินิกฉีดยารักษาคนไข้คือการเป็นครู หลังจากนั้นจึงศึกษาด้วยตนเองทางด้านแพทย์แผนโบราณแล้วสอบใบประกอบโรคศิลป์ได้ จึงได้รับอนุญาตจากสาธารณสุขจังหวัดให้เปิดคลินิก อันนำมาซึ่งชื่อเรียกขานของคนทั่วไปว่า “หมอแพง” (สมบุรณ์กลางเมือง, 2556)

หมอแพงเป็นบุคคลที่ประชาชนรักใคร่และให้การเคารพเนื่องจากเป็นหมอใจบุญ ภาวะความเป็นหมอใจบุญอาจจะเห็นได้จากคำบอกเล่าที่ตรงกันของบุคคลหลายท่านที่กล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่า “คนเจ็บไข้ได้ป่วยก็ไปพึ่งพาท่านคุณหมอแพงรักษา 10 บาททุกโรค หมอแพงยาถูก ชื่อแพงเฉยๆ แต่ยาถูก ก็ต้องยอมรับความนิยมส่วนตัวของแกเยอะในระดับคนรุ่นเก่าๆ” (จรัลมงคล อังคสกุลเกียรติ, 2553) ดังนั้นเมื่อนายแพงตั้งกลุ่มการเมืองขึ้นมาเพื่อลงสมัครเป็นสมาชิกสภาเทศบาลจึงได้รับเลือกตั้งให้เข้ามาบริหารเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อย่างไรก็ตามกลุ่มหมอแพงก็มีบทบาททางการเมืองอยู่เพียง 3 ปี เท่านั้น เนื่องจากใน พ.ศ. 2526 กลุ่มหมอแพงได้พ่ายแพ้การเลือกตั้งให้กับกลุ่มมิตรประชา ทำให้ตกเป็นฝ่ายที่มีเสียงข้างน้อยในสภา และในท้ายที่สุดกลุ่มก็ค่อยสลายตัวโดยปริยายเพราะสมาชิกไม่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลอีก

2. กลุ่มมิตรประชา เป็นกลุ่มการเมืองท้องถิ่นในระดับเทศบาลที่จัดตั้งขึ้นใกล้เคียงกับกลุ่มหมอแพงในประมาณ พ.ศ. 2523 โดยมีนายสมชาย เกษชุมพล (เจ้าของโรงหนังชุมพล) เป็นผู้ก่อตั้งและเป็นหัวหน้ากลุ่ม ซึ่งเหตุผลของการก่อตั้งกลุ่มของนายสมชายก็คือมีความเห็นว่าตนมีความพร้อมทางเศรษฐกิจในระดับหนึ่งจึงต้องการรวบรวมเอาคนในท้องถิ่นมาช่วยกันพัฒนาจังหวัดของตนเอง ดังนั้นจึงได้ชักชวนเพื่อนฝูงจัดตั้ง**กลุ่มมิตรประชา**ขึ้นมา (จรัลมงคล อังคสกุลเกียรติ, 2553) โดยเป็นคู่แข่งสำคัญในการลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลกับกลุ่มหมอแพงใน พ.ศ. 2523 แต่ก็ป็นฝ่ายพ่ายแพ้ให้กับกลุ่มหมอแพง

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของกลุ่มมิตรประชาเกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2526 ซึ่งกลุ่มมิตรประชาได้รับเลือกตั้งให้เข้าไปบริหารงานในเทศบาลเมืองศรีสะเกษ

แต่หัวหน้ากลุ่ม คือ นายสมชาย เกษขุมพล ปฏิเสธไม่ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรี แต่ให้**นายฉัฐมงคล อังคสกุลเกียรติ**ดำรงตำแหน่งแทน

ภาพที่ 1 นายฉัฐมงคล อังคสกุลเกียรติ (นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองศรีสะเกษคนปัจจุบัน 2556)

ที่มา : <http://www.musisaket.go.th>

3. กลุ่มพลังมวลชน เป็นกลุ่มการเมืองท้องถิ่นในระดับเทศบาล กลุ่มเล็กๆ ที่เกิดจากการรวมตัวของทีมทนายที่มีหัวก้าวหน้า โดยส่วนใหญ่เป็นคนเดือนตุลา ผู้ที่เป็นหัวหน้ากลุ่ม คือ **นายบุญธรรม จันทะมาศ** กลุ่มพลังมวลชนเป็นกลุ่มที่แยกตัวออกมาจากกลุ่มมิตรประชาในประมาณ พ.ศ. 2534 โดยเหตุผลของการรวมตัวกันของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นนี้ นายบุญธรรมกล่าวว่า “ครั้งแรกก็ว่าจะไม่ตั้งกลุ่มหรอกว่าจะเลิกเล่นหรือไม่ก็ไปสมัคร สจ. แต่มีเพื่อนบางคนอยากให้ตั้งกลุ่มสู้กับพ่อค้าเนื่องจากผมไม่ลงรอยกับพ่อค้า แต่จริงๆ แล้วในจุดนั้นไม่ใช่จุดหลัก เพราะผมคิดว่าการเมืองน่าจะเป็นเรื่องของประชาชน นักการเมืองน่าจะมีส่วนเข้าไปสร้างท้องถิ่น อูทิศตนให้ท้องถิ่นอย่างเต็มตัว อันนี้เป็นมูลเหตุปัจจัยหลัก ที่ทำให้ผมตั้งกลุ่มขึ้นมา” (บุญธรรม จันทะมาศ, 2553) อย่างไรก็ตาม กลุ่มพลังมวลชนก็ไม่ได้เป็นกลุ่มการเมืองท้องถิ่นที่มีบทบาทโดดเด่นแต่อย่างใด และเมื่อพ่ายแพ้ในการเลือกตั้งก็ได้สลายตัวไปในที่สุด

4. กลุ่มรักศรีสะเกษ กลุ่มการเมืองท้องถิ่นนี้ก่อตั้งขึ้นประมาณ พ.ศ. 2538 โดยคหบดีชื่อ นายตัน (ไม่สามารถทราบชื่อและสกุลจริงได้ เนื่องจาก

ผู้ให้ข้อมูลไม่มีผู้ใดจำชื่อจริงของนายต้นได้) ซึ่งแต่เดิมนั้นนายต้นก็เป็นสมาชิกเทศบาลที่สังกัดอยู่ในกลุ่มมิตรประชา แต่ระยะหลังดูเหมือนว่าจะถูกกีดกันออกจากกลุ่ม ดังนั้นนายต้นจึงได้ปรึกษารื้อกับเพื่อนที่มีความคิดเห็นทางการเมืองคล้ายๆ กันเพื่อที่จะจัดตั้งกลุ่มทางการเมืองท้องถิ่นขึ้นมา โดยมุ่งหวังอยากให้เทศบาลเมืองศรีสะเกษมีฝ่ายค้านขึ้นมาบ้าง เมื่อมีการวางแนวทางของกลุ่มอย่างคร่าวๆ แล้วทางกลุ่มมีนโยบายอยากให้หัวหน้ากลุ่มเป็นบุคคลที่มีภาพลักษณ์ดี มีความน่าเชื่อถือพอที่จะชูขึ้นมาเป็นคู่แข่งกับนายฉัฐมงคลได้ จึงได้ไปทาบทาม **นายแพทย์ไสว เมืองไทย** อดีตสาธารณสุขจังหวัดให้มาเป็นหัวหน้ากลุ่มโดยมีนายต้นเป็นนายทุนที่สำคัญและประสานงานในการเตรียมการเลือกตั้ง

5. กลุ่มลูกแม่ศรีปี 2000 เป็นกลุ่มการเมืองท้องถิ่นที่ปรากฏตัวขึ้นในการเลือกตั้งเมื่อครั้ง พ.ศ. 2542 ซึ่งคงจะจัดตั้งขึ้นภายหลังจากที่กลุ่มรักศรีสะเกษสลายตัวไป โดยเสนอตัวเป็นทางเลือกใหม่ให้ชาวเมืองศรีสะเกษในเขตเทศบาล ผ่านนโยบายสำคัญ 6 ข้อ เช่น การพัฒนาคุณภาพคน โดยการพัฒนาการศึกษา ยกกระดับคุณภาพโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานสากล ส่งเสริมพัฒนา และรักษาสิ่งแวดล้อม โดยพัฒนาระบบระบายน้ำ และการบำบัดน้ำเสีย ทั้งนี้เหล่าบรรดาผู้สมัครมาจากหลากหลายอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นทนายความ อาจารย์ อดีตผู้จัดการธนาคาร รวมไปถึงถึงนายอรรถสิทธิ์ คุรานา อดีตสมาชิกคนสำคัญของกลุ่มรักศรีสะเกษด้วย อย่างไรก็ตาม กลุ่มลูกแม่ศรีปี 2000 ก็ไม่ได้มีความโดดเด่นและได้รับเลือกตั้งให้เข้ามาบริหารในสภาเทศบาลเมืองศรีสะเกษแต่อย่างใด

การต่อสู้และแข่งขันของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลเมืองศรีสะเกษตั้งแต่ พ.ศ. 2523-2550

การต่อสู้และแข่งขันทางการเมืองของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นในระดับเทศบาลของจังหวัดศรีสะเกษ ตั้งแต่ พ.ศ. 2523-2550 นั้น อาจจะแบ่งออกได้เป็น 4 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 พ.ศ. 2523-2526 : การต่อสู้และแข่งขันระหว่างกลุ่มหมอแพง และกลุ่มมิตรประชา

ในช่วงระยะเวลา 3 ปีนี้ เทศบาลเมืองศรีสะเกษมีกลุ่มการเมืองท้องถิ่นที่มีบทบาทในการต่อสู้แข่งขันกัน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มหมอแพงและกลุ่มมิตรประชา โดยพบว่าประชาชนจะให้ความนิยมในกลุ่มหมอแพงมากกว่า ซึ่งความนิยมส่วนหนึ่งนั้นคงมาจากตัวของหมอแพงเองที่เป็นที่รักใคร่ของประชาชน อันเนื่องมาจากเป็นหมอผู้ช่วยเหลืออุทิศตนและรักษาพยาบาลให้กับคนไข้ในราคาที่ถูก ดังนั้นเมื่อหันมาสนใจทางการเมืองโดยลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองศรีสะเกษและจัดตั้งกลุ่มการเมืองขึ้น จึงได้รับการสนับสนุนจากชาวศรีสะเกษเป็นอย่างดี นอกจากนี้ในส่วนของทีมผู้บริหารเองผู้วิจัยสันนิษฐานว่า คงจะเป็นปัจจัยเสริมที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้ได้รับความไว้วางใจจากประชาชน กล่าวคือ รองนายกเทศมนตรีของหมอแพงบางคนจะเป็นบุคคลที่ผ่านการเล่าเรียนทางธรรมมาจนได้เป็น “มหา” (ทองอินทร์ อุทธิเสน, 2556) ซึ่งการเป็น “มหา” นี้ คงเป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้คนไว้วางใจในการมีศีลธรรมและเป็นคนดีของทีมผู้บริหารของกลุ่มหมอแพงด้วย จากปัจจัยดังกล่าวจึงน่าที่จะทำให้กลุ่มมิตรประชา ซึ่งเป็นคู่แข่งสำคัญไม่สามารถโค่นล้มกลุ่มหมอแพงลงได้ตลอดระยะเวลา 3 ปีที่ต่อสู้แข่งขันกัน

ใน พ.ศ. 2526 ได้เกิดเหตุการณ์ที่ทำให้การเมืองท้องถิ่นระดับเทศบาลของจังหวัดศรีสะเกษมีการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ ในปีดังกล่าวนี้ มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเกิดขึ้นอีกครั้ง แต่ครั้งนี้กลุ่มหมอแพงที่เคยได้รับการสนับสนุนจากประชาชนชาวศรีสะเกษประสบความพ่ายแพ้ให้กับกลุ่มมิตรประชา ซึ่งสาเหตุของความพ่ายแพ้ นั้นผู้ให้สัมภาษณ์หลายท่าน ให้ข้อสันนิษฐานที่ตรงกันว่าอาจจะเกิดจากสมาชิกในกลุ่มหมอแพงไม่มีความน่าสนใจเท่ากับผู้สมัครของอีกฝั่งหนึ่ง และเงินทุนของกลุ่มหมอแพงเองก็มีไม่มากพอ จึงทำให้กลุ่มมิตรประชาลายมาเป็นกลุ่มการเมืองท้องถิ่นในระดับเทศบาลที่ผูกขาดอำนาจและเข้ามามีบทบาทบริหารงานของเทศบาลเพียงกลุ่มเดียว

ช่วงที่ 2 พ.ศ. 2526-2538 : ยุคสมัยของการ “ไร้คู่แข่งชั้นที่นำกลัว” ของกลุ่มมิตรประชา

ระยะเวลา 12 ปี หรือประมาณ 3 สมัยของการบริหารเทศบาลเมืองศรีสะเกษของกลุ่มมิตรประชาในช่วงนี้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นไปอย่าง “ไร้คู่แข่งชั้นที่นำกลัว”

ภายใต้การบริหารงานของนายฉัฐมงคล อังคสกุลเกียรติ ที่ถูกผลักดันให้ขึ้นมาดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีแทนนายสมชาย เกษขุมพล หัวหน้ากลุ่มตัวจริง ซึ่งนายฉัฐมงคลก็สามารถบริหารงานมาได้อย่างราบรื่นตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง

สำหรับสมาชิกคนอื่นๆ ของกลุ่มมิตรประชา จากการสัมภาษณ์ในประเด็นเกี่ยวกับฐานะและบทบาทภายในกลุ่ม ทำให้ทราบว่าสมาชิกที่มีบทบาทเด่นรองลงมาจากนายฉัฐมงคลจะได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งรองนายกเทศมนตรี ซึ่งจะมีทั้งสิ้น 3 คนด้วยกัน โดยสมาชิกทั้ง 3 คนนี้อาจกล่าวได้ว่ามีฐานะเป็นรองหัวหน้ากลุ่มมิตรประชาด้วย แต่ถ้าพูดถึงอำนาจ บทบาท และบารมีแล้วไม่สามารถสู้นายฉัฐมงคลได้ ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากนายฉัฐมงคลได้สร้างผลงานเป็นที่โดดเด่นถูกใจประชาชนในลักษณะของการเป็นผู้บริหารที่ “ฟังได้ ใจถึง” มาโดยตลอด (นิโรจน์ ธรรมรส, 2557)

ภายหลังจากหมดวาระลงในปี พ.ศ. 2528 นายฉัฐมงคล อังคสกุลเกียรติและกลุ่มมิตรประชาลงสมัครรับเลือกตั้งในสมัยถัดมา คือ พ.ศ. 2529 โดยการลงเลือกตั้งครั้งนี้ นายฉัฐมงคลได้รับเลือกตั้งและก้าวขึ้นมาเป็นหัวหน้ากลุ่มมิตรประชาอย่างเต็มตัว อาจกล่าวได้ว่านี่คือความเปลี่ยนแปลงสำคัญอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นกับกลุ่มมิตรประชา ภายหลังจากที่มีการจัดตั้งกลุ่มขึ้นมาตั้งแต่ พ.ศ. 2523

ในปี พ.ศ. 2534 กลุ่มมิตรประชาเริ่มถูกท้าทาย โดยมีสมาชิกกลุ่มมิตรประชาบางคนได้แยกตัวออกไปตั้งกลุ่มการเมืองท้องถิ่นขึ้นใหม่เพื่อแข่งขันกับกลุ่มมิตรประชา ภายใต้ชื่อ **กลุ่มพลังมวลชน** แต่การตั้งกลุ่มดังกล่าวไม่ได้หวังผลในการเลือกตั้งแต่อย่างใดเพียงแต่เป็นการตั้งกลุ่มขึ้นมาเพื่อ “ต่อต้านการทุจริตในท้องถิ่น” เท่านั้น

ผลการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2534 ที่กลุ่มมิตรประชาที่มีกลุ่มพลังมวลชนเป็นคู่แข่งนั้น ปรากฏว่า กลุ่มมิตรประชายังคงรักษาที่นั่งในสภาเทศบาลเมืองศรีสะเกษไว้ได้อย่างเหนียวแน่น และนายฉัฐมงคล อังคสกุลเกียรติยังคงดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีต่อไป จนถึง พ.ศ. 2538 อย่างไรก็ตาม นายบุญธรรม จันทะมาศ ได้กล่าวถึงผลพวงของการจัดตั้งกลุ่มพลังมวลชนไว้ว่า ได้สร้างแรงกระตุ้นทางการเมืองให้เกิดขึ้นกับจังหวัดศรีสะเกษอย่างหนึ่ง คือ “ความฟ่ายแพ้ในครั้งนี้ ทำให้ชาวศรีสะเกษได้บทเรียน ทำให้มีกลุ่มหมอไหวขึ้นมา” (บุญธรรม จันทะมาศ, 2553) นัยของคำพูด

ดังกล่าวคงจะเป็นการสะท้อนให้เห็นความคิดของชาวศรีสะเกษว่าเริ่มต้องการที่จะให้มีกลุ่มการเมืองท้องถิ่นอื่น เข้าไปคานอำนาจหรือ “เป็นฝ่ายค้ำ” กลุ่มมิตรประชา บาง ไม่ใช่เป็นการบริหารผูกขาดอำนาจอยู่เพียงฝ่ายเดียวดังที่เป็นมาหลายต่อหลายปี

ช่วงที่ 3 พ.ศ. 2538-2541 : ยุคสมัยของ “การมีคู่แข่งที่หนักแล้ว” ของกลุ่มมิตรประชา

ในช่วงระยะเวลาที่ อากกล่าวได้ว่าการเมืองท้องถิ่นในระดับเทศบาลเมืองศรีสะเกษเป็นช่วงที่มีบรรยากาศการแข่งขันกันอย่างเข้มข้นและรุนแรงที่สุด กล่าวคือ มีการฟ้องร้องกัน (ข้อหาหมิ่นประมาท) ในการแข่งขันเลือกตั้งใน พ.ศ. 2538 ซึ่งโดยปกติแล้วบรรยากาศการเลือกตั้งในระดับเทศบาลของศรีสะเกษนั้น จะไม่มีความรุนแรงถึงระดับนี้ และในปีนี้เป็นปีที่ตามสายตาของชาวศรีสะเกษเอง มองว่า กลุ่มมิตรประชา มีคู่แข่งทางการเมืองที่หนักล้นที่สุดคือ กลุ่มรักศรีสะเกษ นำโดยนายแพทย์ไสว เมืองไทย

ถึงแม้ในมุมมองของชาวศรีสะเกษจะมองว่านายแพทย์ไสว คือคู่แข่งที่หนักล้นและสมน้ำสมเนื้อกับนายฉัฐมงคลก็ตาม แต่ในสายตาของนายฉัฐมงคลเอง เขากลับมั่นใจในฐานะเสียงของกลุ่มตน และมองว่าไม่มีใครหนักล้นในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง เพราะ “จริง ๆ ผมไม่คิดว่าเป็นคู่แข่งนะ ตอนนั้นนะชาวบ้านเขาก็พูดมาอยู่อย่างหนึ่งว่า เขาอยากจะมีฝ่ายค้ำ เขาก็ยอมรับในการทำงานของเราแต่อยากให้มีฝ่ายค้ำบ้าง คือทำงานถ้าไม่มีฝ่ายค้ำเลยก็เหมือนไม่มีกระจกส่องให้เราเห็นตัวเราเอง” (ฉัฐมงคล อังคสกุลเกียรติ, 2553)

อย่างไรก็ตาม “กลุ่มรักศรีสะเกษ” ก็ได้พิสูจน์ให้เห็นถึงความหนักล้นในการเป็นคู่แข่งกับกลุ่มมิตรประชาได้อย่างชัดเจน โดยจะเห็นได้จากผลการเลือกตั้งใน พ.ศ. 2538 ที่กลุ่มรักศรีสะเกษสามารถเข้ามามีที่นั่งในสภาเทศบาลฯ ได้ถึง 7 ที่นั่ง จาก 18 ที่นั่ง (โดยปกติกลุ่มมิตรประชาจะได้รับการเลือกตั้งอยู่ที่ประมาณ 15 ที่นั่ง ส่วนที่เหลือจะเป็นผู้สมัครอิสระที่สามารถสอดแทรกเข้ามาได้) ซึ่งตั้งแต่ พ.ศ. 2526 เป็นต้นมา กลุ่มมิตรประชาไม่เคยสูญเสียที่นั่งให้กับคู่แข่งในจำนวนที่มากเท่า การเลือกตั้งครั้งนี้ การที่ผลการเลือกตั้งปรากฏออกมาในลักษณะดังกล่าว อาจเนื่องมาจากความต้องการของชาวศรีสะเกษที่อยากให้ “ฝ่ายค้ำ” ในสภาเทศบาลฯ บ้าง

รวมไปถึงกลยุทธ์ในการจัดตั้งกลุ่มและเลือกหัวหน้ากลุ่มที่มีภาพลักษณ์ดีให้เป็นผู้นำในการต่อสู้กับกลุ่มมิตรประชาของทางกลุ่มรักศรีสะเกษ ดังนั้นจึงทำให้การบริหารงานของเทศบาลเมืองศรีสะเกษใน พ.ศ. 2538-2543 มีลักษณะของการมีฝ่ายค้านเกิดขึ้น

การทำงานฝ่ายค้านของกลุ่มรักศรีสะเกษนั้นในช่วง พ.ศ. 2538-2541 นั้นจากการให้สัมภาษณ์ของอดีตสมาชิกกลุ่มรักศรีสะเกษ ได้ให้ข้อมูลว่ามีความเข้มแข็งในระดับหนึ่ง โดย “ในช่วงที่ทำหน้าที่เขาก็เป็นฝ่ายค้านที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะหมอไหวในสิ่งใดที่ไม่ถูกต้องไม่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน หรือ ไม่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมเขาก็ค้านตลอด” (สากล ชัยชาญ, 2553) แต่เมื่อนายแพทย์ไสว เมืองไทยได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาเทศบาล ใน พ.ศ. 2541 ก็ดูเหมือนว่าจะเหลือสมาชิกของกลุ่มรักศรีสะเกษเพียง 1-2 คนเท่านั้น คือ นายชูเกียรติ ลิขสิทธิ์ และนายอรรถสิทธิ์ คุรุานา ที่ทำหน้าที่ฝ่ายค้าน แต่ก็เป็นไปในลักษณะที่ไม่เข้มแข็งเท่าที่ควรดังจะเห็นได้จากการประชุมสภาเทศบาลเมืองศรีสะเกษในช่วง พ.ศ. 2541 สมาชิกของกลุ่มรักศรีสะเกษที่แสดงบทบาทในการอภิปรายแสดงความคิดเห็นมีเพียงนายอรรถสิทธิ์ คุรุานา โดยเรื่องที่อยู่อภิปราย เช่น การชกถามเกี่ยวกับงบประมาณที่ใช้ในการเลือกตั้งสภาเทศบาลแทนตำแหน่งที่ว่าง (รายงานการประชุมสภาเทศบาลเมืองศรีสะเกษ สมัยสามัญ สมัยแรก วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2541) ก็ไม่ได้เป็นประเด็นที่ดุเดือดหรือรุนแรงที่พอจะทำให้เกิดความสั่นคลอนในสภาแต่อย่างใด

ในท้ายที่สุดกลุ่มรักศรีสะเกษก็ไม่สามารถที่จะพัฒนากลุ่มให้เป็นทางเลือกของคนศรีสะเกษได้ด้วยปัจจัยที่สำคัญคือ การขาดนายทุนคนสำคัญของกลุ่มไปเนื่องจากประมาณ พ.ศ. 2540 นายต้นแก่นนำคนสำคัญได้เสียชีวิตลงและไม่มีนายทุนคนใดเข้ามาเสนอตัวเป็นนายทุนของกลุ่มต่อ จึงทำให้ทางกลุ่มขาดเงินทุนในการดำเนินกิจกรรม และหลังจากนั้นไม่นานนายแพทย์ไสวก็ตัดตัดสินใจลาออกจากหัวหน้ากลุ่ม จึงทำให้กลุ่มรักศรีสะเกษค่อยๆ คลายและสลายตัวไปในที่สุด โดยสมาชิกบางคนก็หันไปสังกัดกับกลุ่มมิตรประชาและบางคนก็เลิกเล่นการเมืองในระดับท้องถิ่นไป (สากล ชัยชาญ, 2553)

ภายหลังจาก “กลุ่มรักศรีสะเกษ” ได้สลายตัวไป ก็มีความพยายามในการจัดตั้งกลุ่มทางการเมืองขึ้นมาแข่งขันกับกลุ่มมิตรประชาอีกครั้ง คือ กลุ่มลูกแม่ศรีปี 2000 แต่ท้ายที่สุดแล้วก็ไม่ประสบความสำเร็จ ส่งผลให้กลุ่มมิตรประชากลายเป็นกลุ่มการเมืองเดียวที่ผูกขาดอำนาจการบริหารเทศบาลเมืองศรีสะเกษอยู่จนถึงปัจจุบัน ซึ่งผลการเลือกตั้งครั้งล่าสุด (พ.ศ. 2555) นายฉัฐมงคล อังคสกุลเกียรติก็ยังคงได้ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีอีกหนึ่งสมัยแบบไร้คู่แข่ง แต่อย่างไรก็ตามการปรากฏตัวขึ้นของ “กลุ่มรักศรีสะเกษ” ก็คงพอจะใช่เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความกระตือรือร้นทางการเมืองของชาวจังหวัดศรีสะเกษที่ต้องการจะให้มีความเห็นที่จะเข้าไปคานอำนาจการบริหารงานของกลุ่มมิตรประชาไม่ให้เกิดการผูกขาดที่มากจนเกินไปในระดับหนึ่งได้

นอกจาก “กลุ่มรักศรีสะเกษ” ที่เป็นคู่แข่งทางการเมืองที่สำคัญแล้ว “กลุ่มมิตรประชา” ยังมีคู่แข่งที่อาจกล่าวได้ว่าเป็น “ม้ามีด” ที่สามารถฝ่าด่านการเลือกตั้งเข้ามาเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองศรีสะเกษได้อีก 1 คน คือ นายสมัย บำรุงกิจ

นายสมัย บำรุงกิจ เป็นผู้สมัครอิสระลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองศรีสะเกษใน พ.ศ. 2538 พร้อมกับกลุ่มมิตรประชาและกลุ่มรักศรีสะเกษ แต่ไม่ได้สังกัดกลุ่มการเมืองท้องถิ่นแต่อย่างใด ซึ่งสาเหตุของการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองศรีสะเกษมาจากความต้องการที่จะใช้ความรู้ที่ได้ร่ำเรียนมามาพัฒนาจังหวัดบ้านเกิดของตนเองหลังจากที่ได้ไปทำงานที่ต่างจังหวัดเป็นเวลานาน (สมัย บำรุงกิจ, 2556)

การลงสมัครรับเลือกตั้งของนายสมัย บำรุงกิจในครั้งนี้ กล่าวได้ว่าไม่มีผู้ใดคาดคิดว่าเขาจะได้รับการเลือกตั้งให้เข้ามาทำหน้าที่สมาชิกสภาเทศบาลเมืองศรีสะเกษแต่อย่างใด นายสมัยจึงเป็นเพียง “ไม้ประดับ” ในสายตาของประชาชนชาวศรีสะเกษผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งเท่านั้น ความคิดเห็นดังกล่าวทำให้เกิดการพินันชนต่อขึ้นในหมู่นักพินันชนว่านายสมัยไม่มีโอกาสที่จะได้รับการเลือกตั้งอย่างแน่นอน โดยมีการต่อรองกันในอัตราที่สูงประมาณ 50 ต่อ 100,000 (อัตราต่อรองในขณะนั้น) เมื่อเกิดการต่อรองเกิดขึ้นทางฝ่ายที่เชียร์ “มวยรอง” อย่างนายสมัย จึงได้ช่วยกันหาเสียงให้นายสมัยไปโดยปริยาย โดยหวังว่าจะพลิกกลับมาเอาชนะการพินันชนต่อ

ในครั้งนี้ได้ ซึ่งผลที่ออกมาก็สร้างความประหลาดใจให้กับชาวศรีสะเกษอยู่ไม่น้อย เพราะปรากฏว่านายสมัยได้คะแนนเสียงมาเป็นลำดับที่ 9 (สมัย บำรุงกิจ, 2556) โดยได้คะแนนทั้งสิ้น 5,177 คะแนน⁴ (แบบรายงานผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองศรีสะเกษ)

ผลการเลือกตั้งใน พ.ศ. 2538 จึงทำให้สภาเทศบาลเมืองศรีสะเกษเกิด “ปรากฏการณ์” ของการมีฝ่ายรัฐบาล (กลุ่มมิตรประชา) และฝ่ายค้าน (กลุ่มรักศรีสะเกษและนายสมัย บำรุงกิจ) ที่มีเสียงในสภาที่ใกล้เคียงกันเป็นครั้งแรก (ประพันธ์ ดอกไม้, 2556)

ภาพที่ 2 เอกสารหาเสียงของกลุ่มมิตรประชา

ช่วงที่ 4 พ.ศ. 2542-2550 : ยุคสมัยของ “การไร้คู่แข่งที่นำกลัว” อีกครั้งของกลุ่มมิตรประชา

ภายหลังจากหมดวาระการบริหารงานของเทศบาลเมืองศรีสะเกษภายใต้ลักษณะของการมีฝ่ายค้านที่มีเสียงในสภาที่ใกล้เคียงกันใน พ.ศ. 2541 แล้ว

⁴ การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองศรีสะเกษใน พ.ศ. 2538 ผู้ที่ได้คะแนนเสียงสูงสุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ นายมงคล อังคสกุลเกียรติ 7,225 คะแนน (กลุ่มมิตรประชา) นายไสว เมืองไทย 6,873 คะแนน (กลุ่มรักศรีสะเกษ) นายสมพงษ์ เกษขุมพล 6,078 คะแนน (กลุ่มมิตรประชา) นายสมโภชน์ ฐุขธารางกูร 5,883 คะแนน (กลุ่มมิตรประชา) และนายมานโซ มหาสุวีระชัย 5,879 คะแนน (กลุ่มมิตรประชา)

นายฉัฐมงคล อังคสกุลเกียรติและกลุ่มมิตรประชา ก็ลงสมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองศรีสะเกษอีกสมัย ในยุคนี้ (2542-2550) อาจกล่าวได้ว่า กลุ่มมิตรประชา มีการต่อสู้แข่งขันกับคู่ต่อสู้ทางการเมืองแบบพอเป็นพิธีเท่านั้น ไม่มีกลุ่มการเมืองท้องถิ่นใดที่ดูจะมีความเข้มแข็งและน่ากลัวเท่ากลุ่มรักศรีสะเกษที่จะพัฒนาตัวหรือสร้างความเป็นคู่แข่งที่ชัดเจนให้กับกลุ่มมิตรประชาได้ โดยเฉพาะตำแหน่งนายกเทศมนตรีนั้นไม่มีใครเสนอตัวขึ้นมาเป็นคู่แข่งของนายฉัฐมงคลเลย

การต่อสู้แข่งขันกับคู่ต่อสู้ทางการเมืองแบบพอเป็นพิธีของกลุ่มมิตรประชานั้นเกิดขึ้นในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2542 โดยอาจจะเห็นได้จากการพยายามในการจัดตั้งกลุ่มการเมืองท้องถิ่นกลุ่มใหม่ขึ้นมาแทนกลุ่มรักศรีสะเกษ เพื่อเสนอตัวเป็นทางเลือกใหม่ให้กับชาวจังหวัดศรีสะเกษคือ กลุ่มลูกแม่ศรีปี 2000 แต่กลุ่มการเมืองท้องถิ่นนี้ก็ไม่ได้สร้างความน่าสนใจหรือความแปลกใหม่อะไรได้มากพอที่จะทำให้กลุ่มมิตรประชาสั่นสะเทือนได้ ดังนั้น กลุ่มแม่ศรีปี 2000 จึงเป็นคู่แข่งที่ไม่ได้มีความน่ากลัวสำหรับกลุ่มมิตรประชา โดยผู้วิจัยสันนิษฐานว่ากลุ่มการเมืองท้องถิ่นนี้คงจะมีลักษณะคล้ายๆ กับกลุ่มพลังมวลชนที่เคยจัดตั้งขึ้นเพื่อหวังจะเข้ามามีที่นั่งในสภาให้เกิดลักษณะฝ่ายค้านขึ้นบ้างเท่านั้น และคงเป็นการรวมตัวกันอย่างหลวมๆ ไม่ได้มีจุดมุ่งหวังทางการเมืองที่ชัดเจนและแน่นอนแต่อย่างใด ที่สำคัญคือกลุ่มลูกแม่ศรีปี 2000 คงเป็นกลุ่มการเมืองที่ไม่มีความโดดเด่นพอที่จะเป็นคู่ต่อสู้ของกลุ่มมิตรประชาได้เนื่องจาก เมื่อสอบถามบรรดาผู้ให้สัมภาษณ์แล้วสังเกตได้ว่าไม่มีผู้ใดมีความทรงจำหรือเอ่ยถึงกลุ่มการเมืองนี้เลย

ความต่างของกลุ่มพลังมวลชนและกลุ่มลูกแม่ศรีปี 2000 น่าจะอยู่ที่ความฟ่ายแพ้ยของกลุ่มพลังมวลชน “ทำให้ชาวศรีสะเกษได้บทเรียน ทำให้มีกลุ่มหมอบไหวขึ้นมา” (บุญรวม จันทะมาศ, 2553) แต่ความฟ่ายแพ้ยของกลุ่มลูกแม่ศรีปี 2000 ไม่ได้กระตุ้นชาวศรีสะเกษให้คิดที่จะจัดตั้งกลุ่มการเมืองขึ้นมาต่อสู้กับกลุ่มมิตรประชาอีก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ในจังหวัดศรีสะเกษที่มองว่า “ตั้งขึ้นมาสู้ไม่ได้” ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่านับตั้งแต่ พ.ศ. 2542 จังหวัดศรีสะเกษก็ไม่มีการจัดตั้งกลุ่มการเมืองท้องถิ่นขึ้นมาแข่งขันกับกลุ่ม

มิตรประชาแต่อย่างใด คงจะมีเพียงแต่การแข่งขันของผู้สมัครอิสระเท่านั้นที่ลุกขึ้นมาเป็นคู่แข่งของกลุ่มมิตรประชา

สำหรับผู้สมัครอิสระการที่จะฝ่าด่านเข้ามาเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองศรีสะเกษเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยากและมีโอกาสน้อย ซึ่งถ้าพิจารณาจากลักษณะหรือคุณสมบัติของผู้สมัครอิสระที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาโดยไม่ได้สังกัดกลุ่มมิตรประชาแล้ว จะพบว่าผู้สมัครท่านนั้นจะต้องเป็นที่รู้จักและยอมรับของประชาชนในชุมชนนั้นมากพอสมควรจึงจะ “สอบผ่าน” ตัวอย่างของผู้สมัครอิสระที่ได้รับการเลือกตั้งเข้าไปทำหน้าที่ในสภาฯ เช่น นายนิโรจน์ ธรรมรส เป็นต้น

ในส่วนของวิธีการเอาชนะคู่แข่งคู่ต่อสู้ทางการเมืองของกลุ่มมิตรประชาทั้ง 4 ช่วงเวลาตามที่ได้กล่าวถึงไปแล้วนั้น เรื่องของการชื่อเสียง จากการสัมภาษณ์สอบถาม กล่าวได้ว่าเป็นไปในลักษณะที่ไม่มีการทุ่มเงินชื่อเสียงหรือแข่งขันกันในประเด็นนี้อย่างรุนแรง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าชื่อเสียงในการเลือกตั้งที่เทศบาลเมืองศรีสะเกษจะไม่เกิดขึ้นเลย เพียงแต่เป็นการชื่อเสียงแบบเล็กๆ น้อยๆ โดยมากจะเป็นการแจกสิ่งของ เช่น การแจกไข่ไก่หรือการแจกเนื้อหมู ซึ่งการแจกสิ่งของดังกล่าวนี้ก็เป็นกรแจกในนามส่วนตัวของสมาชิกในกลุ่มบางคน เพื่อป้องกันไม่ให้นตนเอง “สอบตก” (นิโรจน์ ธรรมรส, 2557) แต่การชื่อเสียงหรือแจกของในนามกลุ่มมิตรประชานั้นไม่ปรากฏหลักฐานอย่างชัดเจนจะมีก็เพียงแต่คำรำลือ (ประดิษฐ์ ศิลปาบุตร, 2557)

สาเหตุของการที่กลุ่มมิตรประชาไม่มีการชื่อเสียงนั้น ตามมุมมองของผู้ให้ข้อมูลเห็นว่า อาจจะเนื่องมาจากบารมี ความนิยมชมชอบและการยอมรับในตัวนายกเทศมนตรีเกี่ยวกับผลงานต่างๆ ที่ได้สร้างมาโดยตลอดมีอยู่สูงในเขตเทศบาลจึงไม่มีความจำเป็นในการชื่อเสียง (นิโรจน์ ธรรมรส, 2557) และประชาชนบางคนก็ให้ความคิดเห็นว่า กลุ่มมิตรประชาเป็นกลุ่มการเมืองท้องถิ่นกลุ่มเดียวที่ผูกขาดอำนาจในเทศบาลเมืองศรีสะเกษอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นจึงไม่เกิดประโยชน์ที่จะชื่อเสียงให้กลุ่มเสียชื่อและเสียค่าใช้จ่าย

จากที่กล่าวมาทั้งหมดคงพอจะทำให้เห็นภาพการต่อสู้และแข่งขันของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลเมืองศรีสะเกษ ตั้งแต่ พ.ศ. 2523-2550 ได้ชัดเจนใน

ระดับหนึ่ง โดยกลุ่มมิตรประชาคือตัวแสดงหลักที่มีบทบาทโดดเด่นและโดดเด่นและโดดเด่นอยู่ในสภานาย มาเป็นระยะเวลาอันยาวนานภายใต้การนำของนายฉัฐมงคล อังคสกุลเกียรติ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการสมัครหรือเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเองก็ดี รวมไปถึงผู้ที่สนใจติดตามการเมืองในระดับเทศบาลนั้น พอที่จะสรุปปัจจัยสำคัญที่ทำให้ “กลุ่มมิตรประชา” ผูกขาดอำนาจการบริหารงานของเทศบาลเมืองศรีสะเกษได้เป็นระยะเวลาอันยาวนานดังจะได้อภิปรายในรายละเอียดของหัวข้อถัดไปดังนี้

ปัจจัยที่ทำให้ “กลุ่มมิตรประชา” สามารถรักษาฐานอำนาจในเทศบาลเมืองศรีสะเกษได้อย่างยาวนาน

ในเรื่องของการเมืองมักจะไม่แน่นอนอยู่เสมอ แต่สำหรับ “กลุ่มมิตรประชา” นั้น ความผันผวนทางการเมืองหรือคู่แข่งที่น่ากลัวก็ไม่สามารถทำให้กลุ่มมิตรประชามีปัญหาหรือสั่นคลอนได้มากนัก ซึ่งสาเหตุที่ทำให้กลุ่มมิตรประชาที่มีความเข้มแข็งและรักษาฐานอำนาจไว้ได้อย่างยาวนานนั้นน่าจะมาจากสาเหตุหลัก 3 ประการคือ

1. ความเข้มแข็งของ “กลุ่มมิตรประชา” ที่เกิดจากตัวบุคคล คือ นายฉัฐมงคล อังคสกุลเกียรติ

“กลุ่มมิตรประชาคือนายฉัฐมงคล นายฉัฐมงคลคือกลุ่มมิตรประชา” คำกล่าวนี้คงไม่ใช่คำกล่าวที่ดูมากเกินไปสำหรับการให้คำอธิบายถึงความเข้มแข็งของกลุ่มมิตรประชา เนื่องจากตลอดระยะเวลาที่มากกว่า 20 ปีของการดำรงอยู่ของกลุ่ม นายฉัฐมงคลก็ได้รับการยอมรับจากสมาชิกในกลุ่มให้ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีมาโดยตลอด และในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว นายฉัฐมงคลก็มีส่วนในการสร้างความนิยมให้กับกลุ่มมิตรประชาอยู่เสมอ ดังจะเห็นได้จากคำสัมภาษณ์ที่แสดงออกถึงการยอมรับในการทำงานและบุคลิกของนายฉัฐมงคลในหลายแง่มุม เช่น ความคิดเห็นจากอดีตผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลผู้หนึ่งที่ได้กล่าวยอมรับในการทำงานที่รวดเร็วและให้บริการประชาชนเป็นอย่างดีของนายฉัฐมงคลว่า “การบริหารงานของนาย ก ข นี้แหละ แก่เป็นคนที่ว่า เป็นนักบริการ” (สากล ชัยชาญ, 2553)

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลทุกท่านยังมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่าการบริหารงานในลักษณะนักบริการที่ดี ให้บริการได้รวดเร็วนั้นเป็นจุดเด่นและเป็นสิ่งที่ทำให้นายกฉัฐมงคลสามารถครองใจคนศรีสะเกษได้อย่างเหนียวแน่น เช่น นายสมพร จึงศิริกุลวิทย์ รองนายกเทศมนตรีเมืองศรีสะเกษ กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้นายกฉัฐมงคลอยู่ในตำแหน่งได้นานว่ามาจาก “การเอาประชาชนเป็นที่ตั้ง นายกฯ คนนี้ท่านดูประชาชนเป็นที่ตั้ง ดูง่าย ๆ เลยเวลาทำอะไรแล้วประชาชนไม่เข้าใจ ท่านก็จะลงไปดู และแม้แต่ว่าบางเรื่องประชาชนน่าจะรับผิดชอบเอง แต่ท่านก็จะดูแล คือผู้ที่ให้บริการนี้จะต้องคือผู้ผิดก่อน ท่านจะไม่เคยโทษประชาชนว่าผิด ตรงนี้คือหัวใจ และอันที่สองคืออย่างที่บอกว่าท่านคือคนที่มีความเมตตา ตั้งแต่เด็กไปจนถึงคนแก่ คือนโยบายที่ท่านทำออกมามันสนองชีวิตของคนทุกคนให้ได้รับการดูแล” (สมพร จึงศิริกุลวิทย์, 2553)

2. ความเข้มแข็งที่เกิดจากการประสานผลประโยชน์และการยอมรับในตัวของนายกฉัฐมงคล จากตระกูลการค้าอื่นรวมทั้งการดึงผู้สมัครอิสระที่มีความโดดเด่นให้เข้ามาอยู่ในสังกัดของกลุ่มมิตรประชา

สำหรับในประเด็นดังกล่าวดูเหมือนจะเกิดจากความสามารถของนายกฉัฐมงคลเป็นสำคัญ กล่าวคือ นายกฉัฐมงคลรู้จักที่จะดึงคนจากตระกูลใหญ่ๆ เข้ามาสังกัดทีม เช่น บุคคลจากตระกูลมหาสุวีระชัยซึ่งตระกูลนี้ครั้งหนึ่งเคยประสบความสำเร็จในการเล่นการเมืองระดับชาติมาแล้ว

การยอมรับในตัวของนายกฉัฐมงคล จากตระกูลการค้าอื่นก็เป็นอีกปัจจัยสำคัญหนึ่งที่ส่งเสริมให้กลุ่มมิตรประชาที่มีความเข้มแข็ง กล่าวคือ คนจีนตระกูลใหญ่ๆ ในจังหวัดไม่คิดจะแข่งขันกับตระกูลอังกฤษกฤตเกียรติและพร้อมจะหลีกทางให้ซึ่งตระกูลใหญ่เหล่านี้คงจะพิจารณาเห็นว่านายกฉัฐมงคลและกลุ่มมิตรประชาได้สร้างฐานการเมืองไว้ได้อย่างมั่นคง ดังคำสัมภาษณ์ของที่ปรึกษานายกเทศมนตรีท่านหนึ่งที่มีมุมมองในเรื่องนี้ว่า “ในศรีสะเกษนี้ไม่มีพ่อค้าที่ขัดแย้งกัน ทุกคนดูเหมือนจะเข้ากับท่านหมด ในวงการค้านะมันไม่แยกขั้วเหมือนต่างจังหวัด เช่น สุรินทร์ หรือ อุบลฯ ท่านก็ดูเหมือนจะเป็นผู้นำนักธุรกิจกลางๆ” (ประพันธ์ ดอกไม้, 2556)

นอกจากนั้นนายฉัฐมงคลยังดึงตัวผู้สมัครอิสระที่มีความโดดเด่นในแต่ละครั้งเข้ามาอยู่ร่วมทีมเสมอ เช่น กรณีของนายสมัย บำรุงกิจ ที่ลงสมัครในนามผู้สมัครอิสระได้เพียงสมัยเดียวคือ พ.ศ. 2538 หลังจากนั้นในสมัยต่อมาก็ถูกเชิญให้เข้าร่วมกลุ่มมิตรประชา ซึ่งนายสมัยก็ไม่ได้ปฏิเสธแต่อย่างใด เนื่องจากมองว่าการมีสังกัดจะทำให้ง่ายต่อการได้รับเลือกตั้งมากกว่าที่จะลงสมัครเพียงคนเดียว

3. การสร้างและวางรากฐานทางการเมืองไว้ได้อย่างมั่นคงและยาวนาน ซึ่งสิ่งที่ชี้ให้เห็นได้ชัดก็คือในระยะประมาณ 3-4 สมัยของการเลือกตั้งที่ผ่านมา กลุ่มมิตรประชาได้รับการเลือกตั้งแบบยกทีมมาโดยตลอด ปรากฏการณ์ดังกล่าวได้มีสมาชิกสภาเทศบาลเมืองศรีสะเกษคนหนึ่งสะท้อนความคิดเห็นว่าเป็นผลมาจากการสร้างและวางรากฐานทางการเมืองที่มั่นคงของนายฉัฐมงคล

หากพิจารณาถึง “จุดอ่อน” ของกลุ่มมิตรประชา คงจะอยู่ที่กลุ่มมิตรประชาไม่มีผู้นำกลุ่มคนอื่นที่โดดเด่นเทียบเท่านายฉัฐมงคลได้ ทั้งในด้านของบารมีและการยอมรับจากประชาชน และในขณะเดียวกันนายฉัฐมงคลเองก็ไม่ได้ “ปั้น” ผู้ที่จะมาทำหน้าที่แทนตนไว้เลย และมีแนวโน้มว่าเขาจะวางมือทางการเมืองในเร็ววันนี้ ดังคำสัมภาษณ์ตอนหนึ่งที่กล่าวว่า “ถ้าหากว่าคนในกลุ่มเราใครพร้อมนะครับ ผมก็พร้อมที่จะถอย แต่ที่นี้ก็คิดว่าอายุเราขนาดนี้ก็หน้าที่จะรับใช้ได้อีกซักสมัยหนึ่ง” (ฉัฐมงคล อังคสกุลเกียรติ, 2553) ดังนั้นด้วยปัจจัยของจุดอ่อนสองข้อที่กล่าวมาก็อาจมีความเป็นไปได้ว่า กลุ่มมิตรประชาที่ครองอำนาจการผูกขาดการบริหารงานในเทศบาลเมืองศรีสะเกษมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานจะถูกคู่ต่อสู้โค่นล้มลงได้ แต่ทั้งนี้ก็ต้องขึ้นอยู่กับการตื่นตัวและความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงของประชาชนจังหวัดศรีสะเกษเองเป็นสำคัญ และถ้าเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นจริงเรื่องดังกล่าวจะกลายเป็นตำนานหน้าหนึ่งของประวัติศาสตร์การเมืองท้องถิ่นของจังหวัดศรีสะเกษที่จะถูกเล่าขานและอยู่ในความทรงจำของผู้คนไปอีกรุ่น

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากที่กล่าวมาจะเห็นภาพการเมืองท้องถิ่นเทศบาลเมืองศรีสะเกษได้อย่างรวมๆ ในสองลักษณะใหญ่ คือ 1) การเมืองท้องถิ่นในระดับเทศบาลเมือง

ศรีสะเกษนั้นไม่มีการแข่งขันที่รุนแรงมากนัก โดย “กลุ่มมิตรประชา” เป็นกลุ่มการเมืองท้องถิ่นที่โดดเด่นที่สุดและสามารถรักษาฐานอำนาจได้อย่างเหนียวแน่นมั่นคงภายใต้การนำของนายฉัฐมงคล อังคสกุลเกียรติ ผู้ซึ่งมีบุคลิกเป็นผู้นำที่มีส่วนสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มมิตรประชา และเป็นผู้ที่มีลักษณะนักบริการที่ยอดเยี่ยมจน “ได้ใจ” ประชาชน และ 2) มีความพยายามในการจัดตั้งกลุ่มการเมืองท้องถิ่นกลุ่มต่างๆ ขึ้นมาเพื่อต่อสู้แข่งขันกับกลุ่มมิตรประชาภายใต้ความคิดที่ว่าต้องการให้สภาเทศบาลเมืองศรีสะเกษมีฝ่ายค้านบ้าง ซึ่งน่าจะเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษได้ในระดับหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตาม ความพยายามดังกล่าวก็ไม่ประสบความสำเร็จด้วยปัจจัยหลายประการและด้วยพื้นฐานความคิดของประชาชนชาวศรีสะเกษที่เห็นว่าการตั้งกลุ่มขึ้นมาก็ไม่สามารถจะสู้กับกลุ่มมิตรประชาได้ ดังนั้นตั้งแต่ พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา จึงไม่ปรากฏการจัดตั้งกลุ่มการเมืองท้องถิ่นขึ้นมาต่อสู้แข่งขันทางการเมืองกับกลุ่มมิตรประชาอีกแต่อย่างใด

ข้อค้นพบของบทความวิจัยนี้ก็คือ การเมืองท้องถิ่นของเทศบาลเมืองศรีสะเกษมีลักษณะของการผูกขาดอำนาจที่ชัดเจนและยาวนาน โดยกลุ่มการเมืองท้องถิ่นที่ชื่อ “มิตรประชา” ซึ่งปัจจัยหนึ่งที่ได้เห็นได้ชัดเจนมากกว่าทำให้กลุ่มมิตรประชาสามารถผูกขาดอำนาจทางการเมืองได้นั้นมาจากตัวผู้นำกลุ่มคือ นายฉัฐมงคล อังคสกุลเกียรติ ผู้ที่สร้างความนิยมและการยอมรับได้อย่างสูงจากคนในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษด้วยการสร้างผลงานในลักษณะของนักบริการที่ดีและมีความรวดเร็วมาตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง

เทศบาลเมืองศรีสะเกษคงไม่ใช่เทศบาลเมืองเทศบาลเดียวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีลักษณะของการผูกขาดอำนาจอย่างชัดเจนและยาวนาน คงจะมีเทศบาลเมืองอีกหลายแห่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่การเมืองท้องถิ่นมีลักษณะดังกล่าวปรากฏให้เห็นอยู่ เพียงแต่การผูกขาดอำนาจอาจจะไม่ยาวนานเท่ากับเทศบาลเมืองศรีสะเกษ ดังนั้นจึงเป็นประเด็นคำถามที่น่าสนใจในการทำวิจัยครั้งต่อไปว่า เทศบาลเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีลักษณะของการผูกขาดอำนาจมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

การเมืองท้องถิ่นในระดับเทศบาลเมืองของจังหวัดศรีสะเกษอาจจะเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นได้อันเป็นผลมาจากจุดอ่อนของกลุ่มมิตรประชาเอง นั่นก็คือ การไม่ได้เตรียมผู้นำกลุ่มคนใหม่ต่อจากนายฉัฐมงคลซึ่งมีแนวโน้มว่าจะวางมือทางการเมืองในเร็ววันนี้ แต่การเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องขึ้นอยู่กับความพร้อมในการที่จะ “เปลี่ยนโฉมหน้า” สภาเทศบาลเมืองศรีสะเกษของคนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ

สำหรับข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การเมืองท้องถิ่น โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดศรีสะเกษนั้นผู้วิจัยเห็นว่า ยังคงมีประเด็นการศึกษาอยู่อีกหลายหัวข้อที่น่าสนใจและยังไม่ได้รับการค้นคว้าอย่างจริงจัง อาทิ เช่น ประวัติศาสตร์การเมืองท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือพัฒนาการของตระกูลการเมืองที่สำคัญในจังหวัดศรีสะเกษ เป็นต้น ซึ่งถ้าหัวข้อวิจัยเหล่านี้ได้ถูกศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมมากขึ้นก็จะช่วยให้องค์ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นมีความสมบูรณ์และชัดเจนมากขึ้น รวมไปถึงสามารถนำมาใช้เป็นเอกสารหลักฐานในการศึกษาเรื่องราวของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และธำรงค์ศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, บรรณาธิการ. (2544).

ปรีดีพนมยงค์และ 4 รัฐมนตรีอีสาน + 1. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์. (2543). **การรวมกลุ่มทางการเมืองของ “ส.ส. อีสาน”**

พ.ศ. 2476-2494. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ. (2530). **การเมืองท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมือง**

มหาสารคาม พ.ศ. 2511-2528. กรุงเทพฯ: มูลนิธิเพื่อการศึกษาประชาธิปไตยและการพัฒนา.

ทักษ์ เฉลิมเตียรณ. (2552). **การเมืองระบบพ่อขุนอุปถัมภ์แบบเผด็จการ.**

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ประชาวัฒน์ สุวรรณภักดี. (2540). การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองมหาสารคาม พุทธศักราช 2539. วิทยานิพนธ์ไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิษณุ วัตถุ. (2539). การแข่งขันเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองมหาสารคาม พ.ศ. 2528-2533. วิทยานิพนธ์ไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รัตติกาล หินแก้ว. (2551). ความเปลี่ยนแปลงของการเมือง: ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน (พ.ศ. 2533-ปัจจุบัน). วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รัชพันธ์ ไชยสุวรรณ. (2547). สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภาคใต้ พ.ศ. 2512-2535. วิทยานิพนธ์ อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ. (2535). ขบวนการเสรีไทยกับความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศระหว่าง พ.ศ. 2481-2492. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรเชษฐ์ เนียมทัง. (2538). ลักษณะและพัฒนาการของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นเทศบาลนครเชียงใหม่ ระหว่าง พ.ศ. 2517-2537. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุทธชัย ยิ้มประเสริฐ. (2532). การเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ต่อต้านรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม (พ.ศ. 2491-2500). วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อดิเรก บุญคง. (2536). บทบาทของขบวนการเสรีไทยสายอีสานและบทบาททางการเมือง ของสมาชิกหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 พ.ศ. 2484-2495. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

แบบรายงานผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองศรีสะเกษปี พ.ศ. 2538.

รายงานการประชุมสภาเทศบาลเมืองศรีสะเกษ สมัยสามัญ สมัยแรก
วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2541.

สัมภาษณ์

ฉัฐมงคล อังคสกุลเกียรติ. (11 กุมภาพันธ์ 2553). สัมภาษณ์. นายกเทศมนตรีเมือง
ศรีสะเกษ. สำนักงานเทศบาลเมืองศรีสะเกษจังหวัดศรีสะเกษ.

ทองอินทร์ อุกฤษเณ. (23 มีนาคม 2556). สัมภาษณ์. ราษฎร. อำเภอเมือง จังหวัด
ศรีสะเกษ.

นิโรจน์ ธรรมรส. (27 มีนาคม 2557). สัมภาษณ์. สมาชิกสภาเทศบาลเมือง
ศรีสะเกษ. อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ.

บุญรวม จันทะมาศ. (13 กุมภาพันธ์ 2553) สัมภาษณ์. ราษฎร. หมู่บ้านนาสนา
นิเวศน์ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ.

ประดิษฐ์ ติลาบุตร. (27 มีนาคม 2557). สัมภาษณ์. ราษฎร. อำเภอเมือง จังหวัด
ศรีสะเกษ.

ประพันธ์ ดอกไม้. (23 กรกฎาคม 2556). สัมภาษณ์. ที่ปรึกษานายกเทศมนตรีเมือง
ศรีสะเกษ. สำนักงานทนายความประพันธ์ ดอกไม้ ถนนเทพา จังหวัด
ศรีสะเกษ.

สมพร จิ่งศิริกุลวิทย์. (11 กุมภาพันธ์ 2553). สัมภาษณ์. รองนายกเทศมนตรีเมือง
ศรีสะเกษ. สำนักงานเทศบาลเมืองศรีสะเกษ. จังหวัดศรีสะเกษ.

สากล ชัยชาญ. (11 กุมภาพันธ์ 2553). สัมภาษณ์. ราษฎร. สวนทองคำ
ตำบลหญ้าปล้อง อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ.

สมบูรณ์ กลางเมือง. (22 กรกฎาคม 2556). สัมภาษณ์. ราษฎร. บ้านหมอแพ่ง
ตำบลหนองครก อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ.

สมัย บำรุงกิจ. (22 กรกฎาคม 2556). สัมภาษณ์. สมาชิกสภาเทศบาลเมือง
ศรีสะเกษ. อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ.